

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра кримінального процесу

ПОГОДЖЕНО

Перший заступник Голови
Національної поліції України –
начальник Головного слідчого
управління
генерал поліції третього рангу

Максим ШЧЕПРИЗЕ

29.10.2024

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор
Національної академії
внутрішніх справ
генерал поліції першого рангу

Володимир ЧЕРНІЙ

29.10.2024

ПРОГРАМА
навчальної практики
здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
(спеціальність 081 Право, індивідуальна освітня траєкторія
«Слідчі»)

Укладачі:

Оксана ХАБЛО, завідувач кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції

Ольга РИМАРЧУК, професор кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції

Програма навчальної практики обговорена та схвалена на засіданні кафедри кримінального процесу, протокол № 5 від 17.10.2024 року та рекомендована рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 29.10.2024 року, протокол № 23.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Навчальна практика є складовою частиною підготовки здобувачів вищої освіти бакалавра за спеціальністю 081 «Право».

Проходження навчальної практики курсантами третіх курсів повинно забезпечувати узагальнення, закріплення й поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання, застосування їх у самостійній практичній діяльності.

1.2. Для проходження навчальної практики здобувачі вищої освіти відряджаються до слідчих підрозділів Національної поліції України: Головного слідчого управління Національної поліції; слідчих управлінь головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях та місті Києві; слідчих відділів (відділень) територіальних (відокремлених) підрозділів поліції (далі – слідчі підрозділи); підрозділів дізнання органів Національної поліції України: Управління дізнання Національної поліції України; відділів (секторів) дізнання ГУНП; відділів (секторів) дізнання територіальних (відокремлених) підрозділів поліції (далі - підрозділи дізнання), якими вони були направлені на навчання чи за місцем дислокації Національної академії внутрішніх справ (далі – Академія).

1.3. Навчальна практика організовується та проводиться відповідно до вимог Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту»; Стандарту вищої освіти України зі спеціальності 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом МОН України від 20.07.2022 № 644 (зміни від 20.03.2023, наказ МОН України № 307); Положення про практичну підготовку слухачів та курсантів вищих навчальних закладів МВС України, затвердженого наказом МВС України від 27.06.2013 № 621, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18 липня 2013 року № 1206/23738; Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 № 93, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 квітня 1993 року № 35; Положення про організацію та проходження практичної підготовки здобувачами вищої освіти Національної академії внутрішніх справ, затверджене наказом НАВС від 18.08.2023 № 960; графіка освітнього процесу підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 081 «Право» в Академії.

1.4. Зміст і послідовність проходження навчальної практики визначається цією Програмою, яка розроблена кафедрою кримінального процесу відповідно до навчального плану, за погодженням із першим заступником Голови Національної поліції України – начальником Головного слідчого управління і затверджується ректором Академії. Проходження навчальної практики здійснюється на основі цієї Програми та за індивідуальним планом (додаток 1) здобувача вищої освіти, який затверджується завідувачем кафедри кримінального процесу Академії.

1.5. З метою забезпечення контролю за виконанням індивідуального плану (додаток 1) та цієї Програми кожен здобувач вищої освіти складає план роботи (додаток 2), який погоджується із керівником слідчого підрозділу, підрозділу дізнання та подається на затвердження керівникові територіального органу Національної поліції України, у якому діють зазначені підрозділи як структурні.

1.6. Навчальна практика проводиться шляхом безпосереднього виконання

здобувачами вищої освіти завдань, передбачених індивідуальним планом (додаток 1) та планом роботи (додаток 2).

1.7. Забезпечення повного та змістовного відтворення результатів виконання цієї Програми та планів (додатки 1, 2) здійснюється шляхом ведення здобувачами вищої освіти щоденника навчальної практики (додаток 3). Щоденник навчальної практики (додаток 3) заповнюється здобувачами вищої освіти особисто, крім розділу відгуку осіб, які перевіряли проходження навчальної практики.

1.8. Тривалість і терміни навчальної практики визначаються в навчальних планах та графіку освітнього процесу Академії.

1.9. Відповідно до Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення надзвичайного стану в окремих регіонах України» від 23.02.2022 № 2101-ІХ, керівниками навчальної практики від Академії надається здобувачам вищої освіти можливість зворотного зв'язку, де забезпечується за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, а саме: різні форми консультацій (форумів, чатів, повідомлень тощо), електронна пошта, форум, чат, відео конференція в онлайн режимі, середовище Classroom, сервіс Zoom.us тощо. Захист навчальної практики може здійснюватися у змішаній формі – очно або дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема відео-конференц зв'язку Zoom.us, за умови забезпечення аутентифікації здобувача вищої освіти. Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримувати у керівників навчальної практики від Академії або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту кафедри кримінального процесу: Krum.proces@ukr.net.

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

2.1. Мета навчальної практики є закріплення одержаних здобувачами вищої освіти теоретичних знань під час проходження навчання за освітньо-професійною програмою в галузі знань 08 «Право» та набуття ними практичних навичок відповідно до вимог стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 «Право» та чинної редакції Національного класифікатора України: Класифікатор професій (ДК003:2010 зі змінами).

2.2. Завдання навчальної практики:

– закріплення та формування професійних умінь і навичок, необхідних для реалізації заходів та виконання завдань, пов'язаних із розкриттям і розслідуванням кримінальних правопорушень;

– апробація набутих під час навчання теоретичних і практичних знань та умінь, в тому числі шляхом підготовки і узагальнення зразків процесуальних та інших документів;

– освоєння змісту професійної діяльності, методів і тактичних прийомів роботи слідчих (дізнавачів), керівників слідчих підрозділів (підрозділів дізнання);

– зміцнення розуміння необхідності суворого дотримання законності, виховання почуття обов'язку до обраної професії;

– розвиток організаторських здібностей, відчуття відповідальності за доручену справу, ініціативи, волі та наполегливості при виконанні професійних обов'язків.

2.3. З метою перевірки рівня засвоєння визначених цією Програмою знань передбачено захист у формі поліцейського квесту здобутих здобувачами вищої освіти навиків.

III. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

3.1. Організацію, проведення та контроль за проходженням навчальної практики покладається на керівників навчальної практики від Академії та слідчих підрозділів, підрозділів дізнання, у розпорядження яких направлені здобувачі вищої освіти.

3.2. Ректор Академії для організації навчальної практики видає наказ, яким визначає підрозділи Національної поліції України, в які буде направлено здобувачів вищої освіти, їх кількість, призначає керівників навчальної практики від Академії, затверджує графіки здійснення контролю за його проходженням та організує підготовку навчально-методичних матеріалів для її проведення.

3.3. Академія забезпечує:

3.3.1. Своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти для проходження навчальної практики до відповідних підрозділів Національної поліції України та призначення керівників навчальної практики від Академії.

3.3.2. Надання Програми навчальної практики здобувачам вищої освіти.

3.3.3. Завчасне інформування (не пізніше ніж за місяць до початку навчальної практики) відповідних територіальних органів Національної поліції України про терміни проведення навчальної практики та кількісний склад здобувачів вищої освіти.

3.3.4. Проведення інструктажів зі здобувачами вищої освіти, які направляються для проходження навчальної практики.

3.3.5. Проведення всіх необхідних організаційних заходів перед виїздом здобувачів вищої освіти на навчальну практику і здійснення контролю за їх прибуттям до територіальних органів Національної поліції України для проходження навчальної практики.

3.3.6. Ознайомлення здобувачів вищої освіти із системою інформування про хід навчальної практики. Контроль за виконанням ними індивідуальних планів навчальної практики і визначеного розпорядку дня, своєчасність підготовки необхідної документації.

3.3.7. Під час проходження навчальної практики здобувачі вищої освіти підпорядковуються керівникам підрозділів Національної поліції України, у розпорядження яких вони направлені.

3.5. Керівники навчальної практики від Академії мають право:

3.5.1. Здійснювати контроль за організацією та проходженням навчальної практики здобувачів вищої освіти.

3.5.2. Отримувати витяги із наказів про призначення керівника навчальної практики від слідчих підрозділів, підрозділів дізнання за здобувачем вищої освіти.

3.5.3. Ознайомлюватися з індивідуальними планами навчальної практики, перевіряти ведення щоденників і надавати вказівки про внесення в них змін і доповнень.

3.5.4. Вивчати умови організації та проведення навчальної практики здобувачів вищої освіти, бути присутнім при проведенні інструктажів та доведення до їх відома заходів безпеки, контролювати виконання ними практичних дій.

3.5.6. Брати участь у підведенні підсумків навчальної практики здобувачами вищої освіти.

3.6. Керівники територіальних органів Національної поліції України зобов'язані:

3.6.1. Визначити слідчі підрозділи або підрозділи дізнання для проходження навчальної практики, з урахуванням специфіки підготовки здобувачів вищої освіти, які прибули на навчальну практику, створити належні умови для його проведення.

3.6.2. Призначити наказом безпосередніх керівників навчальної практики з числа осіб, рекомендованих керівниками слідчих підрозділів, підрозділів дізнання. Копію наказу в триденний строк направити до Академії.

3.6.3. Організувати своєчасне оформлення і видачу здобувачам вищої освіти на період навчальної практики вкладишів до службового посвідчення (додаток 4), що підтверджують виконання певних обов'язків у відповідному підрозділі.

3.6.5. Здійснювати постійний контроль за організацією та проведенням навчальної практики, готувати пропозиції щодо його вдосконалення; узагальнювати та аналізувати результати навчальної практики з обов'язковим виставленням загальної оцінки. Копії підсумкових матеріалів направляти до Академії.

3.6.6. Забезпечити належні умови праці та побуту здобувачів вищої освіти під час проходження навчальної практики.

3.6.7. Припинити проходження навчальної практики та відрядити здобувача вищої освіти до Академії (з направленням відповідного наказу) у разі систематичного невиконання ним індивідуального плану та/або плану роботи, недбалого ставлення до виконання службових обов'язків або порушення службової дисципліни.

Забороняється залучати здобувачів вищої освіти до завдань, не передбачених програмою навчальної практики, та виконання яких пов'язане з ризиком для життя і здоров'я, або може призвести до неправомірних дій через їх недостатню фахову підготовленість.

3.7. Керівники слідчих підрозділів, підрозділів дізнання, в яких здобувачі вищої освіти проходять навчальну практику, зобов'язані:

3.7.1. Забезпечити створення належних умов для виконання цієї Програми, індивідуального плану, плану роботи та контроль за їх реалізацією.

3.7.2. Рекомендувати на призначення керівниками навчальної практики кандидатів з числа найбільш підготовлених працівників, які мають відповідний

кваліфікаційний рівень, достатній практичний досвід роботи, високі ділові та моральні якості.

3.7.3. Представити здобувачів вищої освіти особовому складу підрозділу, роз'яснити їх правовий статус.

3.7.4. Провести інструктажі зі здобувачами вищої освіти, ознайомити їх з оперативною обстановкою, завданнями і функціями підрозділу, його структурою, внутрішнім розпорядком, заходами особистої безпеки та правилами безпеки праці, умовами використання і застосування спеціальних і технічних засобів тощо.

3.7.5. Забезпечити здобувачів вищої освіти робочими місцями, бланками процесуальних документів (за необхідності) тощо.

3.7.6. Передбачити при формуванні розпорядку робочого дня здобувачів вищої освіти час для роботи із законодавчими та іншими нормативно-правовим актами (2-3 години на тиждень).

3.7.7. Розглядати питання організації та проведення навчальної практики здобувачів вищої освіти на оперативних нарадах, надавати їм допомогу у виконанні завдань, передбачених у програмі навчальної практики.

3.7.8. Контролювати виконання здобувачами вищої освіти вимог цієї Програми та планів навчальної практики (додаток 1, 2).

3.7.9. Погоджувати та подавати на затвердження керівнику територіального органу Національної поліції України план роботи (додаток 2) та звіт за результатами проходження навчальної практики (додаток 5) здобувачів ступеня вищої освіти.

3.7.10. Затверджувати характеристики-відгуки (додаток 6) на здобувачів вищої освіти.

3.7.11. Визначати розпорядок дня здобувачів вищої освіти, які проходять навчальну практику.

3.8. Керівники навчальної практики від слідчих підрозділів, підрозділів дізнання зобов'язані:

3.8.1. Ознайомити здобувачів вищої освіти з оперативною обстановкою на ділянці (об'єкті, у регіоні), характером і особливостями роботи.

3.8.2. Здійснювати практичне навчання відповідно до цієї Програми планів (додаток 1, 2), при цьому проводити роботу, спрямовану на формування у здобувачів вищої освіти навичок і вмінь, що необхідні для успішного виконання поставлених завдань.

3.8.3. Вести щоденний облік та давати оцінку роботі здобувачів вищої освіти, контролювати виконання ними завдань, дотримання внутрішнього розпорядку, ведення щоденників навчальної практики тощо.

3.8.4. Визначати рівень підготовки, ділові та моральні якості здобувачів вищої освіти, їх ставлення до роботи.

3.8.5. Узагальнювати підсумки навчальної практики, погоджувати план роботи (додаток 2) і звіт за результатами проходження навчальної практики (додаток 5), які надавати на погодження і затвердження відповідним керівникам.

3.8.6. Складати характеристику-відгук (додаток 6) на здобувачів вищої освіти та подавати на затвердження керівнику слідчого підрозділу, підрозділу дізнання

(не пізніше ніж за три дні до закінчення навчальної практики).

У характеристиці мають бути відображені дані про обсяг виконання цієї програми та планів (додаток 1, 2) проходження навчальної практики; рівень підготовленості здобувача до виконання службових обов'язків; складені процесуальні документи; вміння реалізувати набуті знання у практичній діяльності; професійний рівень розвитку; дотримання заходів особистої безпеки; особисті морально-вольові якості, дисциплінованість, старанність; ставлення до роботи загалом та підсумкова оцінка за проходження навчальної практики. Характеристики-відгуки (додаток 6) направляються до Академії і долучаються до особових справ здобувачів вищої освіти.

3.8.7. Відповідальність за організацію і проведення навчальної практики, а також безпосередній контроль за її проходженням забезпечують керівники навчальної практики від Академії, керівники територіальних органів Національної поліції України, слідчих підрозділів, підрозділів дізнання та керівники навчальної практики від слідчих підрозділів, підрозділів дізнання.

3.9. Під час навчальної практики здобувачі вищої освіти зобов'язані:

3.9.1. Своєчасно прибути для проходження навчальної практики до відповідного територіального органу Національної поліції України.

3.9.2. Виконувати передбачені цією Програмою та планами (додаток 1, 2) проходження навчальної практики завдання; скласти, не пізніше як через три дні від початку навчальної практики, індивідуальний план (додаток 1), який затвердити в керівника навчальної практики від відповідного органу досудового розслідування Національної поліції України.

3.9.3. Дотримуватися заходів особистої безпеки, правил охорони праці, техніки безпеки, установаженого розпорядку дня.

3.9.4. Ознайомитися із законодавчими та іншими нормативно-правовими актами, що регламентують діяльність Національної поліції України, формами і методами роботи працівників. Засвоїти посадові інструкції за посадою, за якою проходять навчальну практику.

3.9.5. Визначити проблемні ситуації, що виникають в практичній діяльності органів досудового розслідування.

3.9.6. Дотримуватися розпорядку дня та дисципліни.

3.9.7. Вести щоденник навчальної практики (додаток 3) та щоденно звітувати керівнику навчальної практики від слідчого підрозділу, підрозділу дізнання про виконану роботу.

3.9.8. Відвідувати у встановленому порядку заняття зі службової та спеціальної підготовки.

3.9.9. Виконувати інші службові завдання, що передбачені наказами Національної поліції України.

3.9.10. Вивчити практику застосування норм права у судово-слідчій практиці.

3.9.11. Підготувати звіт за результатами проходження навчальної практики (додаток 5) та подати його на погодження і затвердження в установаженому порядку.

3.10. Здобувачі вищої освіти мають право:

3.10.1. Ознайомлюватися із процесуальними документами в обсязі, визначеному цією Програмою та планами (додаток 1, 2) навчальної практики.

3.10.2. Готувати за дорученням керівника навчальної практики від слідчого підрозділу, підрозділу дізнання проекти процесуальних документів.

3.10.3. За згодою керівника навчальної практики від слідчого підрозділу, підрозділу дізнання користуватися технічними та іншими засобами, наявними у відповідному підрозділі.

3.10.4. Повідомляти керівництво Академії про випадки порушень вимог законодавства України, нормативно-правових актів Міністерства освіти та науки України, Міністерства внутрішніх справ України, цього Плану з боку керівництва відповідних територіальних органів Національної поліції України за місцем проходження навчальної практики.

3.11. Під час навчальної практики здобувачі вищої освіти зобов'язані виконати такі завдання:

3.11.1. Вивчити:

- організаційну структуру підрозділу;
- основні завдання та функції підрозділу;
- основні обов'язки та права працівників підрозділу;
- нормативне та організаційне забезпечення інформаційно-аналітичної роботи;
- організаційно-методичні основи планування діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України;
- організацію техніко-криміналістичного забезпечення проведення слідчих (розшукових) дій;
- порядок підготовки та проведення слідчих (розшукових) дій;
- порядок фіксації результатів проведення слідчих (розшукових) дій;
- правила виявлення, фіксації, вилучення та упакування слідів, предметів і документів;
- форми взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні.

3.11.2. Бути присутнім під час проведення керівником навчальної практики від слідчого підрозділу, підрозділу дізнання наступних дій:

- проведенні слідчих (розшукових) дій;
- звернення із клопотаннями про застосування запобіжних заходів або заходів забезпечення кримінального провадження до слідчого судді;
- здійснення обліку та руху кримінальних проваджень в органах досудового розслідування Національної поліції України;
- службових нарадах підрозділу та територіального органу загалом.

3.11.3. Навчитися:

- складати проекти процесуальних документів;
- використовувати технічні засоби фіксації слідчих (розшукових) дій;
- аналізувати інформацію, виявлену під час досудового розслідування, з метою її використання для встановлення обставин кримінального

правопорушення;

До звіту проходження навчальної практики здобувачі ступеня вищої освіти подають проекти процесуальних документів.

IV. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

4.1. Після закінчення навчальної практики здобувачі вищої освіти подають до Академії такі документи:

- індивідуальний план (додаток 1),
- план роботи (додаток 2),
- щоденник навчальної практики (додаток 3),
- звіт за результатами проходження навчальної практики (додаток 5),
- характеристика-відгук (додаток 6).

4.2. Захист результатів навчальної практики здійснюється у навчально-науковому інституті № 1 Академії протягом перших десяти днів, що починаються після навчальної практики.

4.3. Результати проходження навчальної практики оцінюються в Академії комісіями. До складу комісій, окрім науково-педагогічних працівників академії, включаються представники органів (підрозділів) Національної поліції України, установ Експертної служби МВС.

Обов'язковою складовою оцінювання результатів навчальної практики здобувачів вищої освіти є проходження поліцейського квесту на навчально-тренувальному комплексі (полігоні) Академії. Головною метою поліцейського квесту є комплексна перевірка здобутих під час навчання теоретичних знань, а також їхнього уміння використовувати їх у майбутній професійній діяльності завдяки практичним навичкам, здобутим під час проходження навчальної практики в умовах максимально наближених до повсякденної діяльності органів досудового розслідування.

Проведення поліцейського квесту полягає в послідовному виконанні здобувачами вищої освіти заздалегідь підготовлених завдань в умовах максимально наближених до практичної роботи слідчого (дізнавача) щодо розслідування кримінальних правопорушень; проведення першочергових заходів та невідкладних слідчих (розшукових) дій, спрямованих на встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, та з'ясування всіх обставин події; діяльності слідчого (дізнавача) у складі слідчо-оперативної групи; виявлення, вилучення та належного упакування слідів кримінального правопорушення, речових доказів; складання процесуальних документів та прийняття рішень відповідно до висунутих версій тощо.

Під час проведення поліцейського квесту здобувачі вищої освіти зобов'язані продемонструвати вміння: аналізувати та оцінювати інформацію, що міститься в заявах, повідомленнях про вчинене кримінальне правопорушення; правильно застосовувати норми законодавства України, що регулюють порядок здійснення досудового розслідування та забезпечення прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження; самостійно приймати процесуальні рішення, проводити слідчі (розшукові) дії або інші процесуальні дії під час досудового розслідування; використовувати практичні навички, здобуті під час

проходження навчальної практики; застосувати креативне мислення в умовах змодельованих ситуацій.

Проходження здобувачами вищої освіти поліцейського квесту дозволяє здійснити перевірку, узагальнення, систематизацію знань, умінь та навичок майбутніх слідчих (дізнавачів), і в такий спосіб забезпечує їх якісну практичну професійну підготовку.

Проходження поліцейського квесту відбувається в межах визначених етапів (частин):

- підготовчий;
- основний;
- заключний етап.

На **підготовчому етапі** комісія розподіляє навчальну групу на декілька підгруп, які отримують заздалегідь підготовлені ситуативні завдання. Відповідно до зазначених завдань здобувачам вищої освіти необхідно проаналізувати та оцінити змодельовану ситуацію, чітко визначити норми законодавства України, які можуть бути застосовані, коло учасників та процесуальний порядок виконання поставлених завдань.

Основний етап. Після отримання ситуативного завдання підгрупа в умовах навчально-тренувального комплексу (полігону) Академії відповідно до визначеного процесуального статусу та виду кримінального правопорушення, демонструють свої вміння самостійно приймати процесуальні рішення, щодо організації роботи слідчо-оперативної групи або процесуального порядку проведення окремих слідчих (розшукових), чи інших процесуальних дій та фіксувати їх результати тощо.

Під час проведення основного етапу члени комісії можуть задавати питання його учасникам.

Заключний етап включає в себе оцінювання членами комісії результатів проходження здобувачами вищої освіти попередніх етапів квесту та підведення підсумку.

Оцінка за виконання ситуативного завдання здобувачами вищої освіти здійснюється за наступними критеріями:

- вміння аналізувати та оцінювати інформацію про кримінальне правопорушення;
- здатність правильно приймати процесуальні рішення та застосовувати норми законодавства;
- вміння впевнено продемонструвати алгоритм дій.

До складу комісій включаються керівники навчальної практики від Академії, науково-педагогічні працівники профільних кафедр та представники органів досудового розслідування (за попередньою домовленістю).

4.4. Підведення загальних підсумків захисту результатів навчальної практики.

Результати проходження навчальної практики оцінюються комісіями з урахуванням попереднього вивчення звітних матеріалів, висновків керівників

навчальної практики, їх доповідей та відповідей на поставлені запитання, а також проходження поліцейського квесту.

За підсумками захисту навчальної практики здобувачам вищої освіти виставляються оцінки за наступними критеріями:

оцінка А **«відмінно»** – відповідний висновок керівника підрозділу, у якому проводилася навчальна практика, правильно оформлені звітні матеріали, змістовна доповідь, повна відповідь на поставлені запитання та успішне виконання поліцейського квесту;

оцінка В **«добре»** – відповідний висновок керівника підрозділу, у якому проводилася навчальна практика, невеликі в оформленні звітних матеріалів, змістовна доповідь, повна відповідь на поставлені запитання та успішне виконання поліцейського квесту;

оцінка С **«добре»** – відповідний висновок керівника підрозділу, у якому проводилася навчальна практика, невеликі в оформленні звітних матеріалів, змістовна доповідь, але неповна відповідь на поставлені запитання, виконання поліцейського квесту з незначними недоліками;

оцінка D **«задовільно»** – відповідний висновок керівника підрозділу, у якому проводилася навчальна практика, значні технічні недоліки в оформленні звітних матеріалів, поверхнева доповідь, неповна відповідь на поставлені запитання та виконання поліцейського квесту з незначними недоліками;

оцінка E **«задовільно»** – відповідний висновок керівника підрозділу, у якому проводилася навчальна практика, суттєві недоліки в оформленні звітних матеріалів, поверхнева доповідь, часткова відповідь на поставлені запитання та виконання поліцейського квесту із значними недоліками;

оцінка Fx, F **«незадовільно»** – відповідний висновок керівника підрозділу, у якому проводилася навчальна практика, відсутність частини звітних матеріалів, поверхнева доповідь, відсутні відповіді на поставлені запитання та виконання поліцейського квесту із значними недоліками.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання

1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу
------	--	---	-----------------------------------

4.5. Результати захисту навчальної практики оцінюються за 100 бальною шкалою ECTS, за рівнем продемонстрованих практичних навичок та теоретичних знань з урахуванням успішності складання поліцейського квесту відображаються в атестаціях здобувачів вищої освіти та фіксуються в особових та навчальних справах випускників Академії.

4.6. Здобувачам вищої освіти, які не виконали програму навчальної практики, отримали негативний висновок про його проходження або незадовільну оцінку під час захисту навчальної практики, керівником Академії може бути надано право повторного його проходження у відповідних слідчих підрозділах (підрозділах дізнання) Національної поліції України чи за місцем дислокації Академії, під час канікулярної відпустки. Після повторного проходження навчальної практики здійснюють його захист. У разі повторного невиконання програми навчальної практики, отримання негативного висновку про його проходження або незадовільної оцінки під час захисту навчальної практики, особи відраховуються з Академії у встановленому порядку.

4.7. Загальні підсумки навчальної практики і заходи щодо його подальшого вдосконалення обговорюються на оперативних нарадах у відповідних органах досудового розслідування Національної поліції України, на засіданні кафедри кримінального процесу, Вченої ради навчально-наукового інституту № 1 Академії, загальних зборах перемінного складу.

V. ОСНОВНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

1. Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 року. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text

2. Конституція України : Закон України від 28 червн. 1996 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

5. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>

6. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3781-ХІІ. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>.
7. Про звернення громадян : Закон України від 02 жовт. 1996 р. № 393/96-ВР. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 трав. 2003 р. № 851-ІV. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
9. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовт. 2014 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
10. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
11. Про Національну поліцію : Закон України від 02 лип. 2015 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
12. Про судоустрій та статус суддів : Закон України від 2 чер. 2016 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
13. Про введення воєнного стану в Україні». Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>
14. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, МВС України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>
15. Про порядок обліку фактів звернення та доставлення до закладів охорони здоров'я осіб у зв'язку із заподіянням їм тілесних ушкоджень кримінального характеру та інформування про такі випадки органів і підрозділів поліції: наказ МВС України, МОЗ України від 06 черв. 2016 р. № 612/679. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1051-16#Text>
16. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06 черв. 2017 р. № 570. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0918-17>
17. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07 лип. 2017 р. № 575 *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

18. Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 20 трав. 2020 р. № 405. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0491-20>

19. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення : затв. наказом Офісу Генерального прокурора від 30 черв. 2020 р. № 298. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>

20. Порядок ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, затвердженим наказом МВС України від 08.02.2019 р. № 100. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#Text>

21. Про затвердження Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції України, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини під час воєнного стану на території України : наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я, Офісу Генерального прокурора від 09.03.2022 № 177/450/46. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1299-17#Text>

**Завідувач кафедри
кримінального процесу НАВС
підполковник поліції
____.____.2024**

Оксана ХАБЛЮ

**ПОГОДЖЕНО
Т.в.о. начальника
відділу організації освітнього процесу НАВС
лейтенант поліції
____.____.2024**

Вікторія БОЙЧУК

Додаток 1

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
кримінального процесу НАВС
підполковник поліції

Оксана ХАБЛО

____.____. 202_

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН

проходження навчальної практики _____

(звання, П.І.П)

здобувача ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ

Термін проходження навчальної практики: _____

№ з/п	Заплановані заходи	Примітка
1	Прибути для проходження навчальної практики до територіального органу Національної поліції України та доповісти про завдання, передбачені програмою навчальної практики.	
2	Ознайомитись із оперативною обстановкою, плануванням роботи органу досудового розслідування за основними напрямками діяльності	
3	Скласти план роботи на період проходження навчальної практики та затвердити його у визначеному порядку.	
4	<p>Ознайомитись із:</p> <p>1. Завданнями і функціями підрозділу, його структурою, внутрішнім розпорядком, заходами особистої безпеки та правилами безпеки праці, умовами використання технічних засобів тощо;</p> <p>2. Повноваженнями слідчого (дізнавача), керівника органу досудового розслідування (підрозділу дізнання), слідчого-працівника організаційно-методичного підрозділу, слідчого-криміналіста, спеціаліста-криміналіста, службової особи, відповідальної за перебування затриманих, помічника слідчого.</p> <p>3. Нормативним та організаційним забезпеченням інформаційно-аналітичної роботи органу досудового розслідування Національної поліції України;</p> <p>4. Порядком дотримання обліково-реєстраційної</p>	

дисципліни слідчими (дізнавачами) при розслідуванні кримінальних правопорушень;

5. Нормативним та організаційним забезпеченням розгляду та вирішення відповідно до законодавства звернень громадян, запитів на інформацію органів державної влади і місцевого самоврядування, що надходять у зв'язку із здійсненням досудового розслідування;

6. Організацією та методикою виявлення, фіксації, вилучення та упаковки слідів, предметів і документів під час огляду місця події, обшуку, огляду.

7. Додатково ознайомитись із положеннями:

Законів України:

– «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» від 23 груд. 1993 р.;

– «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 груд. 1993 р.;

– «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лют. 2006 р.;

– «Про судову експертизу» від 25 лют. 1994 р.;

– «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» від 1 груд. 1994 р.;

Відомчих та міжвідомчих нормативно-правових актів:

– Порядок ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 08 лют. 2019 р. № 100;

– Про затвердження Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «Єдиний облік» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»: наказ Міністерства внутрішніх справ від 14 черв. 2019 р. № 508;

– Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення : затв. наказом Офісу Генерального прокурора від 30 черв. 2020 р. № 298;

– Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах)

Національної поліції України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 27 квіт. 2020 р. № 357;

- Про затвердження Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06 лип. 2017 р. № 570;
- Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 20 трав. 2020 р. № 405;
- Інструкція з організації обліку та руху кримінальних проваджень в органах досудового розслідування Національної поліції України : затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 14 черв. 2016 р. № 296;
- Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Офісу Генерального прокурора та Міністерства внутрішніх справ України : наказ Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України від 22 лист. 2021 р. №371/846;
- Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07 лип. 2017 р. № 575;
- Інструкція «Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні» : наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 лист. 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5;
- Положення про порядок застосування електронних засобів контролю : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 08 черв. 2017 р. № 480;
- Про затвердження Інструкції про порядок виконання органами Національної поліції ухвал слідчого судді, суду про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту та про зміну раніше обраного запобіжного заходу на запобіжний захід у вигляді домашнього арешту : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 13 лип. 2016 р. № 654;
- Про організацію роботи із запитами на публічну

	<p>інформацію в Національній поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07 лют. 2017 р. № 95;</p> <p>– Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 23 трав. 2017 р. № 440;</p> <p>– Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 03 лист. 2015 р. № 1339;</p> <p>– Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 03 лист. 2015 р. № 1343;</p> <p>– Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : наказ Міністерства юстиції України від 08 жов. 1998 р. № 53/5;</p> <p>– Про затвердження Порядку спільних дій Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень та інших подій, пов'язаних з пожежами : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 24 лип. 2017 р. № 621;</p> <p>– Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 09 лист. 2016 р. № 1179.</p>	
5	<p>Бути присутнім під час проведення керівником навчальної практики від слідчого підрозділу, підрозділу дізнання наступних дій:</p> <ul style="list-style-type: none"> - прийомі заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення; - затриманні особи за підозрою у кримінального правопорушення в порядку, передбаченому статтями 208, 298-2 КПК України; - звернення із клопотаннями про застосування 	

	<p>запобіжних заходів або заходів забезпечення кримінального провадження до слідчого судді;</p> <ul style="list-style-type: none"> - проведенні слідчих (розшукових) дій; - розгляді слідчим суддею клопотання слідчого (дознавача), прокурора про проведення обшуку, огляду; - залученні спеціалістів при проведенні слідчих (розшукових) дій; - отриманні зразків для експертизи; - виявленні, фіксації, вилученні та упаковці слідів, предметів, документів та речових доказів; - врученні повідомлення про підозру; - відкритті матеріалів досудового розслідування іншій стороні; - здійснення обліку та руху кримінальних проваджень в органах досудового розслідування Національної поліції України 	
6	<p>Навчитися:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати технічні засоби фіксації слідчих (розшукових) дій; - аналізувати інформацію, виявлену під час досудового розслідування, з метою її використання для встановлення обставин кримінального правопорушення. 	
7	<p>Виконати:</p> <p>підготувати проекти процесуальних документів, які складаються під час досудового розслідуванням.</p>	
8	<p>Підготувати необхідні документи за результатами проходження навчальної практики та подати їх на погодження і затвердження у встановленому порядку</p>	

Здобувач ступеня
вищої освіти

_____ поліції
(звання)

_____ (підпис)

П.І.Б.

_____._____.202_

Додаток 2

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник територіального органу
Національної поліції України, у якому
проходить навчальну практику
здобувач ступеня вищої освіти

____.____.202_

ПЛАН РОБОТИ

здобувача ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту
№ 1 Національної академії внутрішніх справ

_____
(звання, П.І.П)

Термін проходження навчальної практики: _____

№ з/п	Заплановані заходи	Термін виконання	Відмітка про виконання
	1.Ознайомитись		
1.1			
	2. Вивчити		
2.1			
	3. Взяти участь		
3.1			
	4. Виконати		
4.1			
	5. Навчитись		
5.1			

**Керівник навчальної практики від
слідчого підрозділу, підрозділу дізнання**

_____ поліції

(звання)

____.____.202_

_____
(підпис)

П.І.Б.

Здобувач ступеня
вищої освіти

_____ поліції

(звання)

____.____.202_

_____
(підпис)

П.І.Б.

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЩОДЕННИК НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

здобувача вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

навчально-науковий інститут _____

кафедра _____

ступінь вищої освіти _____

спеціальність _____
(назва)

_____ курс, група _____

Наказ про закріплення за підрозділом, у якому буде організовано навчальну практику:

_____
(найменування підрозділу, номер та дата видання наказу)

Термін проходження навчальної практики з _____._____ 202_ року по _____._____ 202_ року

Робочі записи під час проходження навчальної практики

Примітка. В розділі «Робочі записи під час навчальної практики» зазначаються труднощі та недоліки, що мали місце під час проходження навчальної практики; інша інформація, що впливає на якість проходження навчальної практики.

Відгук осіб, які перевіряли проходження навчальної практики

Висновок керівника навчальної практики від Академії про проходження навчальної практики

**Керівники навчальної
практики від Академії**

П.І.Б.

_____ (підпис)

Дата складання захисту _____. ____ 202_ року

Оцінка:

за національною шкалою (словами)	кількість балів (цифрами і словами)	за шкалою ECTS

Примітка:

- Щоденник заповнюється здобувачем особисто, крім розділу відгуку осіб, які перевіряли проходження навчальної практики.
- Формат бланка щоденника А 4, брошура 8 (або більше сторінок разом з обкладинкою).

ВКЛАДИШ
до службового посвідчення

_____ (серія, номер)

здобувача ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту
№ 1 Національної академії внутрішніх справ

_____ (звання, П.І.П)

є практикантом _____

(найменування підрозділу, посади)

Дійсний до _____ при пред'явленні службового посвідчення.

Керівник кадрового відділу

_____ поліції
(звання)

_____._____.202_

_____ (підпис)

П.І.Б.

М.П.

Додаток 5

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник територіального органу
Національної поліції України, у якому
проходить навчальну практику
здобувач ступеня вищої освіти

____.____.202_

Місце для гербової печатки

ЗВІТ

за результатами проходження навчальної практики
здобувача ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту
№ 1 Національної академії внутрішніх справ

_____
(звання, П.І.П)

Зміст звіту

Здобувач ступеня
вищої освіти

_____ поліції
(звання)
____.____.202_

_____
(підпис)

П.І.Б.

Керівник навчальної
практики від слідчого
підрозділу, підрозділу
дознавання

____.____.202_

_____
(підпис)

П.І.Б.

ПОГОДЖЕНО

Керівник слідчого
підрозділу, підрозділу
дознавання

____.____.202_

_____
(підпис)

П.І.Б.

Додаток 6

ЗАТВЕРДЖУЮКерівник слідчого підрозділу,
підрозділу дізнання

____.____.202_

Місце для гербової печатки

ХАРАКТЕРИСТИКА-ВІДГУКздобувача ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту
№ 1 Національної академії внутрішніх справ

(звання, П.І.П)

1. У якому підрозділі проходив навчальну практику.
2. Ставлення до виконання професійних обов'язків.
3. Виявлені здібності.
4. Професійні якості.
5. Підстави для виставлення оцінки за навчальну практику.
6. Оцінка за навчальну практику.

Керівник навчальної
практики від слідчого
підрозділу, підрозділу
дізнання

____.____.202_

(підпис)

П.І.Б.

ВИТЯГИ З НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЯКИМИ ПОВИННІ КЕРУВАТИСЯ КУРСАНТИ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

ЗАКОН УКРАЇНИ Про Національну поліцію (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379)

Розділ II ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Стаття 6. Верховенство права

1. Поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

2. Принцип верховенства права застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

Стаття 7. Дотримання прав і свобод людини

1. Під час виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і сприяє їх реалізації.

2. Обмеження прав і свобод людини допускається виключно на підставах та в порядку, визначених Конституцією і законами України, за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції.

3. Здійснення заходів, що обмежують права та свободи людини, має бути негайно припинене, якщо мета застосування таких заходів досягнута або немає необхідності подальшого їх застосування.

4. Поліцейським за будь-яких обставин заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

У разі виявлення таких дій кожен поліцейський зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів щодо їх припинення та обов'язково доповісти безпосередньому керівництву про факти катування та наміри їх застосування. У разі приховування фактів катування або інших видів неналежного поводження поліцейськими керівник органу протягом доби з моменту отримання відомостей про такі факти зобов'язаний ініціювати проведення службового розслідування та притягнення винних до відповідальності.

У разі виявлення таких дій поліцейський зобов'язаний повідомити про це орган досудового розслідування, уповноважений на розслідування відповідних кримінальних правопорушень, вчинених поліцейськими.

5. У діяльності поліції забороняються будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі,

етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовною або іншими ознаками.

Стаття 8. Законність

1. Поліція діє виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України.

2. Поліцейському заборонено виконувати злочинні чи явно незаконні розпорядження та накази.

3. Накази, розпорядження та доручення вищих органів, керівників, посадових та службових осіб, службова, політична, економічна або інша доцільність не можуть бути підставою для порушення поліцейським Конституції та законів України.

4. Під час дії воєнного стану поліція діє згідно із призначенням та специфікою діяльності з урахуванням тих обмежень прав і свобод громадян, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, що визначаються відповідно до Конституції України та Закону України "Про правовий режим воєнного стану".

Стаття 9. Відкритість та прозорість

1. Поліція здійснює свою діяльність на засадах відкритості та прозорості в межах, визначених Конституцією та законами України.

2. Поліція забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку.

3. Поліція забезпечує доступ до публічної інформації, володільцем якої вона є, у порядку та відповідно до вимог, визначених законом.

4. Поліція може оприлюднювати (поширювати) інформацію з обмеженим доступом лише у випадках та в порядку, визначених законом.

5. Нормативно-правові акти, що регламентують діяльність поліції, обов'язково оприлюднюються на веб-порталі центрального органу управління поліції. Нормативно-правові акти з обмеженим доступом оприлюднюються у випадках та в порядку, визначених законом.

6. Проекти нормативно-правових актів, що стосуються прав та свобод людини, обов'язково проходять громадське обговорення в порядку, визначеному Міністром внутрішніх справ України.

Стаття 10. Політична нейтральність

1. Поліція забезпечує захист прав та свобод людини незалежно від політичних переконань та партійної належності.

2. Поліція у своїй діяльності є незалежною від рішень, заяв чи позицій політичних партій та громадських об'єднань.

3. В органах і підрозділах поліції заборонено використовувати будь-які предмети, на яких зображена символіка політичних партій, та провадити політичну діяльність.

4. Поліцейським заборонено висловлювати особисте ставлення до діяльності політичних партій під час виконання службових повноважень, а також використовувати службові повноваження у політичних цілях.

Стаття 11. Взаємодія з населенням на засадах партнерства

1. Діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб.

2. З метою визначення причин та/або умов учинення правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад.

3. Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.

4. Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 12. Безперервність

1. Поліція забезпечує безперервне та цілодобове виконання своїх завдань. Кожен має право в будь-який час звернутися за допомогою до поліції або поліцейського.

2. Поліція не має права відмовити в розгляді або відкласти розгляд звернень стосовно забезпечення прав і свобод людини, юридичних осіб, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань з посиланням на вихідний, святковий чи неробочий день або закінчення робочого дня.

Розділ IV ПОВНОВАЖЕННЯ ПОЛІЦІЇ

Стаття 23. Основні повноваження поліції

1. Поліція відповідно до покладених на неї завдань:

1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень;

2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення;

3) вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення;

4) вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення;

5) здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події;

5⁻¹) здійснює екстрені комунікації за телефонним номером 102, оброблення та використання інформації, переданої поліції постачальниками електронних комунікаційних мереж та/або послуг у випадках та порядку, передбачених Законом України "Про електронні комунікації";

6) здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності;

7) розшукує осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання або від виконання обов'язків, визначених законом для суб'єктів пробації, пропали безвісти, та інших осіб у випадках, визначених законом;

8) у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання;

9) доставляє у випадках і порядку, визначених законом, затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення;

10) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях;

11) регулює дорожній рух та здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі;

12) здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом;

13) видає відповідно до закону дозволу на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху;

14) вживає всіх можливих заходів для надання домедичної допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я;

15) вживає заходів для визначення осіб, які не здатні через стан здоров'я, вік або інші обставини повідомити інформацію про себе; встановлює особу за невпізнаним трупом; здійснює відбір біологічного матеріалу осіб та встановлює його генетичні ознаки (геномну інформацію) у випадках, передбачених законодавством;

16) забезпечує безпеку взятих під захист осіб на підставах та в порядку, визначених законом;

17) у межах своєї компетенції, визначеної законом, здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі;

18) вживає заходів для запобігання та протидії домашньому насильству або насильству за ознакою статі;

19) здійснює охорону об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також бере участь у здійсненні державної охорони;

20) здійснює на договірних засадах охорону фізичних осіб та об'єктів права приватної і комунальної власності, а також об'єктів критичної інфраструктури, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України;

21) здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, у тому числі за наявністю договорів страхування відповідальності осіб, які мають у власності чи іншому законному володінні/користуванні зброю, за шкоду, яку може бути заподіяно третій особі внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї, укладених за класом страхування 13, визначеним статтею 4 Закону України "Про страхування";

22) здійснює у визначеному законодавством порядку приймання, зберігання та знищення вилученої, добровільно зданої або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боєприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв, наркотичних засобів або психотропних речовин;

23) здійснює контроль у межах своєї компетенції, визначеної законом, за дотриманням вимог режиму радіаційної безпеки у спеціально визначеній зоні радіоактивного забруднення;

24) бере участь відповідно до повноважень у забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації у разі їх введення на всій території України або в окремій місцевості;

24¹) здійснює у визначеному законом порядку протидію злочинним посяганням на об'єкти критичної інфраструктури, які загрожують безпеці громадян і порушують функціонування систем життєзабезпечення; захист об'єктів критичної інфраструктури, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань у кіберпросторі, здійснює заходи із запобігання, виявлення, припинення та розкриття кіберзлочинів проти об'єктів критичної інфраструктури;

25) виконує в межах компетенції запити органів правопорядку (правоохоронних органів) інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до закону та міжнародних договорів України;

26) здійснює оперативно-розшукову діяльність відповідно до закону;

27) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку під час примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб), здійснює привід осіб за рішенням тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України, а також вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю державних виконавців, приватних виконавців та інших осіб, які беруть участь у вчиненні виконавчих дій, представників уповноважених органів з питань

пробації під час відвідування суб'єктів пробації, здійснює привід у виконавчому провадженні, а також суб'єктів пробації, що ухиляються від прибуття за викликом уповноваженого органу з питань пробації, здійснює розшук боржника чи дитини у виконавчому провадженні у випадках, передбачених законом або рішенням суду.

Залучення для проведення виконавчих дій поліцейських здійснюється за вмотивованою постановою виконавця, яка надсилається керівнику територіального органу поліції за місцем проведення відповідної виконавчої дії. Відмова у залученні поліції для проведення виконавчих дій допускається лише з підстав залучення особового складу даного територіального органу поліції до припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень під час дії воєнного стану, а також для подолання наслідків надзвичайних ситуацій, небезпечних подій, у тому числі аварій, епідемій;

28) забезпечує інформування Уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, про хід досудового розслідування, вжиття заходів для розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, для внесення даних до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин;

29) виявляє транспортні засоби особистого користування, тимчасово ввезені на митну територію України громадянами більш як на 30 діб та не зареєстровані в Україні у встановлені законодавством строки;

30) вживає заходів для виявлення неправомірного керування транспортними засобами, щодо яких порушено обмеження, встановлені Митним кодексом України, а саме: порушено строки їх тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту; транспортні засоби використовуються для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні; транспортні засоби передано у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили їх на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту, а також заходів для виявлення неправомірного розкомплектування таких транспортних засобів.

31) на підставі відповідної постанови Уповноваженого із захисту державної мови вживає заходів у межах компетенції для забезпечення здійснення Уповноваженим із захисту державної мови своїх повноважень, передбачених Законом України "Про забезпечення функціонування української мови як державної".

Залучення поліцейських здійснюється за вмотивованим зверненням Уповноваженого із захисту державної мови, в якому має зазначатися, які саме дії пропонується вчинити поліцейським. Таке звернення надсилається керівнику територіального органу поліції за місцем вчинення визначених у зверненні дій;

32) забезпечує проведення спільних з органом регулювання у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра заходів з метою встановлення та притягнення до відповідальності власників радіообладнання будь-якого призначення, експлуатація якого заборонена в Україні або яке експлуатується без визначеного законодавством радіочастотного присвоєння, припинення порушень законодавства у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра, у порядку взаємодії, який затверджується спільними нормативно-правовими актами.

33) у межах своєї компетенції здійснюють нагляд за дотриманням порядку виходу домашніх тварин (собак) у громадських місцях, за дотриманням вимог у сфері захисту тварин від жорстокого поводження та вживають відповідних заходів у разі порушення законодавства у цій сфері;

34) здійснює у взаємодії зі Збройними Силами України, Національною гвардією України, Державною прикордонною службою України, Державною спеціальною службою транспорту, Службою безпеки України боротьбу з диверсійно-розвідувальними силами агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями;

35) сприяє Державній прикордонній службі України у виявленні каналів незаконного перетинання державного кордону, переміщення зброї, боєприпасів, вибухових речовин та разом із відповідними правоохоронними органами ліквідує такі канали;

36) за письмовим запитом в установленому законом порядку безоплатно одержує від державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб державної форми власності інформацію, необхідну для виконання визначених цим Законом завдань та повноважень поліції, у тому числі стосовно військовополонених, у вигляді та у формі, що зазначені в такому запиті. Суб'єкти, яким адресовано відповідний запит, зобов'язані протягом трьох днів, а в разі неможливості - не пізніше десятиденного строку з дня отримання запиту, надати відповідну інформацію або повідомити про причини, що перешкоджають її наданню;

37) здійснює конвоювання осіб, затриманих за підозрою в учиненні кримінального правопорушення, узятих під варту, обвинувачених або засуджених до позбавлення волі, а також охороняє їх у залі суду.

Перелік місцевих загальних судів, відповідних установ попереднього ув'язнення (крім гауптвахт) та ізоляторів тимчасового тримання, з/до яких поліцією здійснюється конвоювання таких осіб, визначається Міністром внутрішніх справ України;

38) у випадках, передбачених законом, утримує в ізоляторах тимчасового тримання осіб, затриманих за вчинення кримінальних або адміністративних правопорушень, осіб, стосовно яких як запобіжний захід застосовано тримання під вартою, осіб, підданих адміністративному арешту, а також обвинувачених і засуджених;

39) у межах визначеної законодавством компетенції здійснює розмінування, що має оперативний характер, у частині виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів, щодо яких є підстави вважати, що вони є предметами, знаряддями чи засобами вчинення адміністративних або кримінальних правопорушень;

40) організовує роботу з надання, позбавлення та підтвердження допуску поліцейських до проведення спеціальних вибухотехнічних робіт;

41) здійснює техніко-криміналістичне забезпечення огляду місця події, в тому числі пов'язаної з пожежами, та спеціальні вибухотехнічні роботи за фактами

скоєння вибухів, надходження повідомлень про виявлення підозрілих вибухонебезпечних предметів, загрозу вибуху;

42) здійснює представництво та забезпечує виконання зобов'язань України в Міжнародній організації кримінальної поліції - Інтерполі та виступає як Національне центральне бюро Інтерполу;

43) здійснює співробітництво з Європейським поліцейським офісом (Європол) та діє як Національний контактний пункт між компетентними органами України та Європол;

44) організовує взаємодію правоохоронних та інших державних органів України з Міжнародною організацією кримінальної поліції - Інтерпол, Європейським поліцейським офісом (Європол), а також компетентними органами інших держав з питань, що належать до сфери діяльності Інтерполу та Європолу;

45) здійснює збирання біометричних даних осіб, у тому числі шляхом дактилоскопіювання, у випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України;

46) здійснює адміністративний нагляд відповідно до закону;

47) використовує повітряні судна, безпілотні повітряні судна, транспортні засоби, що рухаються по поверхні води або під нею, у тому числі дистанційно керовані;

47¹) у разі перешкоджання працівникам Антимонопольного комітету України у виконанні ними повноважень, передбачених пунктами 4, 5 і 7 частини першої статті 7 Закону України "Про Антимонопольний комітет України", вживає заходів, передбачених цим Законом (у разі залучення);

48) вживає заходів для запобігання, виявлення та припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден над визначеною територією чи об'єктом із спеціальним режимом або над місцем здійснення спеціального поліцейського контролю, проведення операцій із припинення правопорушення;

49) оглядає у плановому порядку не частіше одного разу на рік за участю адміністрації підприємства, установи, організації об'єкти та приміщення, призначені для здійснення діяльності з культивування медичних конопель, з метою забезпечення контролю за дотриманням правил зберігання, культивування, обліку та поводження з ними.

Стаття 24. Додаткові повноваження поліції

1. Виконання інших (додаткових) повноважень може бути покладене на поліцію виключно законом.

2. У разі виникнення загрози державному суверенітету України та її територіальній цілісності, а також у ході відсічі збройної агресії проти України органи та підрозділи, що входять до системи поліції, відповідно до законодавства України беруть участь в обороні України, у виконанні завдань територіальної оборони, забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану у разі його оголошення на всій території України або в окремій місцевості.

3. У ході забезпечення та здійснення заходів правового режиму воєнного стану у разі його оголошення на всій території України або в окремій місцевості, виконання завдань територіальної оборони органи та підрозділи, що входять до системи поліції та дислокуються в межах Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, області, міста Києва, можуть підпорядковуватися за рішенням керівника поліції відповідному начальнику Головного управління Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, області, місті Києві.

4. Під час дії воєнного стану поліція особливого призначення в ході відсічі збройної агресії проти України за рішенням військового командування, погодженим з керівником поліції або уповноваженою ним особою, може брати участь в обороні України відповідно до Закону України "Про оборону України" шляхом безпосереднього ведення бойових дій.

5. За зверненням територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів Служби безпеки України або розвідувальних органів України органи та підрозділи, що входять до системи поліції, беруть участь у здійсненні заходів щодо оповіщення військовозобов'язаних та резервістів спільно з представниками територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, а також здійснюють адміністративне затримання та доставлення до цих центрів та органів призовників, військовозобов'язаних та резервістів, які вчинили адміністративні правопорушення, передбачені статтями 210, 210⁻¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Стаття 25. Повноваження поліції у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення

1. Поліція здійснює інформаційно-аналітичну діяльність виключно для реалізації своїх повноважень, визначених законом.

2. Поліція в рамках інформаційно-аналітичної діяльності:

1) формує реєстри та бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України;

2) користується реєстрами та базами (банками) даних Міністерства внутрішніх справ України та інших органів державної влади;

3) здійснює інформаційно-пошукову та інформаційно-аналітичну роботу;

4) здійснює інформаційну взаємодію з іншими органами державної влади України, органами правопорядку іноземних держав та міжнародними організаціями;

5) надає до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів в електронній формі та в обсягах даних, зазначених у статтях 7, 14 Закону України «Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів», відомості, необхідні для забезпечення ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів.

3. Поліція може створювати власні реєстри та бази даних, необхідні для забезпечення щоденної діяльності органів (закладів, установ) поліції у сфері трудових, фінансових, управлінських відносин, відносин документообігу, а також бази даних, що формуються в процесі здійснення оперативно-розшукової

діяльності відповідно до закону, та інформаційно-аналітичні системи (у тому числі міжвідомчі), необхідні для виконання покладених на неї повноважень.

4. Діяльність поліції, пов'язана із захистом і обробкою персональних даних, здійснюється на підставах, визначених Конституцією України, Законом України "Про захист персональних даних", іншими законами України.

5. Поліція зобов'язана письмово інформувати митні органи про виявлення нецільового використання та/або передачі транспортних засобів особистого користування, тимчасово ввезених на митну територію України чи поміщених у митний режим транзиту, у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такі транспортні засоби на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту, а також про виявлення розкомплектування таких транспортних засобів.

Розділ V ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ

Стаття 29. Вимоги до поліцейського заходу

1. Поліцейський захід - це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

2. Поліцейський захід застосовується виключно для виконання повноважень поліції. Обраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним.

3. Обраний поліцейський захід є законним, якщо він визначений законом. Поліцейському заборонено застосовувати будь-які інші заходи, ніж визначені законами України.

4. Обраний поліцейський захід є необхідним, якщо для виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший захід або його застосування буде неефективним, а також якщо такий захід заподіє найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам.

5. Застосований поліцейський захід є пропорційним, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди.

6. Обраний поліцейський захід є ефективним, якщо його застосування забезпечує виконання повноважень поліції.

7. Поліцейський захід припиняється, якщо досягнуто мети його застосування, якщо неможливість досягнення мети заходу є очевидною або якщо немає необхідності у подальшому застосуванні такого заходу.

Стаття 30. Види поліцейських заходів

1. Поліція для виконання покладених на неї завдань вживає заходів реагування на правопорушення, визначені Кодексом України про адміністративні

правопорушення та Кримінальним процесуальним кодексом України, на підставі та в порядку, визначених законом.

2. Поліція для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення також застосовує в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та заходи примусу, визначені цим Законом.

3. Поліція для виконання покладених на неї завдань може застосовувати інші заходи, визначені окремими законами.

4. Якщо поліцейського неможливо ідентифікувати за зовнішніми ознаками, він зобов'язаний пред'явити особі документ, що посвідчує його повноваження.

Стаття 31. Превентивні поліцейські заходи

1. Поліція може застосовувати такі превентивні заходи:

- 1) перевірка документів особи;
- 2) опитування особи;
- 3) поверхнева перевірка і огляд;
- 4) зупинення транспортного засобу;
- 5) вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території;
- 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю;
- 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи;
- 8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ;
- 9) застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;
- 10) перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;
- 11) поліцейське піклування.

2. Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Стаття 32. Перевірка документів особи

1. Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, у спосіб, який дає можливість поліцейському прочитати та зафіксувати дані, що містяться в документах, у таких випадках:

- 1) якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи, або самовільно залишила місце для утримання військовополонених;
- 2) якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;
- 3) якщо особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;

4) якщо в особі є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;

5) якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;

б) якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення.

2. У період дії воєнного стану та/або під час мобілізації (крім цільової) поліцейський має право вимагати в особи чоловічої статі віком від 18 до 60 років пред'явлення нею військово-облікового документа разом з документом, що посвідчує особу, у спосіб, який дає можливість поліцейському прочитати та зафіксувати дані, що містяться в документах.

Стаття 33. Опитування особи

1. Поліцейський може опитати особу, якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень.

Для опитування поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення.

2. Надання особою інформації є добровільним. Особа може відмовитися від надання інформації. Проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога.

3. Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї цим Законом.

Стаття 34. Поверхнева перевірка

1. Поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу.

2. Поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та/або оглядати їх, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

3. Поверхнева перевірка здійснюється поліцейським відповідної статі. У невідкладних випадках поверхневу перевірку може здійснити будь-який поліцейський лише з використанням спеціального приладу або засобу.

4. Поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку речі або транспортного засобу:

1) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб;

3) якщо існує достатньо підстав вважати, що річ або транспортний засіб є знаряддям вчинення правопорушення та/або знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

5. Поверхнева перевірка речі або транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду речі та/або транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський при здійсненні поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.

6. Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа повинна самостійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.

7. При виявленні в ході поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд відповідно до вимог статті 237 Кримінального процесуального кодексу України.

Стаття 35. Зупинення транспортного засобу

1. Поліцейський може зупиняти транспортні засоби у разі:

1) якщо водій порушив Правила дорожнього руху;

2) якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;

3) якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення;

4) якщо транспортний засіб перебуває в розшуку;

5) якщо необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;

6) якщо необхідно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів дорожньо-транспортних пригод;

7) якщо уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;

8) якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;

9) порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв;

10) якщо зупинка транспортного засобу, який зареєстрований в іншій країні, здійснюється з метою виявлення його передачі у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту;

11) якщо є наявна інформація, яка свідчить про те, що водій або пасажир транспортного засобу є особою, яка самовільно залишила місце для утримання військовополонених.

2. Поліцейський зобов'язаний зупиняти транспортні засоби у разі:

1) якщо є інформація, що свідчить про порушення власником транспортного засобу митних правил, виявлені митними органами відповідно до Митного кодексу України, а саме: порушення строків тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту іншого транспортного засобу особистого користування, використання такого транспортного засобу для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні, розкомплектування чи передачу у володіння, користування або розпорядження такого транспортного засобу особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту;

2) якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб, який зареєстрований в іншій країні, не зареєстрований в Україні у встановлені законодавством строки чи перебуває на території України з порушенням строків тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту, чи використовується для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні, чи переданий у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту.

3. Поліцейський зобов'язаний поінформувати водія про конкретну причину зупинення ним транспортного засобу з детальним описом підстави зупинки, визначеної у цій статті.

Стаття 36. Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію

1. Поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження та фіксації слідів правопорушення.

2. Поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей.

Стаття 37. Обмеження пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю

1. Поліція уповноважена затримувати особу на підставах, у порядку та на строки, визначені Конституцією України, Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення, а також іншими законами України.

2. Відлік часу утримання затриманої фізичної особи в спеціально відведених для цього приміщеннях рахується з моменту її фактичного затримання.

3. У випадках, визначених частиною другою цієї статті, поліцейські повинні негайно викликати медичних працівників до місця фактичного знаходження таких осіб, а також, за можливості, поінформувати членів сім'ї.

4. Поліцейський може тимчасово обмежити фактичне володіння річчю або пересування транспортного засобу для запобігання небезпеці, якщо є достатні підстави вважати, що річ або транспортний засіб можуть бути використані особою з метою посягання на своє життя і здоров'я або на життя чи здоров'я іншої людини, або пошкодження чужої речі. На вимогу особи поліцейський зобов'язаний повідомити про причини застосування ним відповідних заходів.

Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється на підставах та в порядку, визначених Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення.

5. Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється шляхом вилучення речі в її фактичного володільця, обмеження її перенесення або перевезення.

Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про тимчасове обмеження фактичного володіння річчю особи, а також зобов'язаний скласти протокол про здійснення тимчасового обмеження фактичного володіння річчю та вручити протокол цій особі.

6. Тимчасове обмеження пересування особи та перенесення або перевезення речі негайно припиняється, якщо немає необхідності здійснювати такий захід.

Стаття 38. Проникнення до житла чи іншого володіння особи

1. Поліція може проникнути до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду лише в невідкладних випадках, пов'язаних із:

- 1) рятуванням життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій;
- 2) безпосереднім переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення;
- 3) припиненням кримінального правопорушення, що загрожує життю осіб, які знаходяться в житлі або іншому володінні.

2. Проникнення поліцейського до житла чи іншого володіння особи не може обмежувати її права користуватися власним майном.

3. Про застосування вказаного поліцейського заходу обов'язково складається протокол.

Стаття 39. Перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ

1. Поліція в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України, може оглядати за участю адміністрації (керівництва) юридичних осіб, фізичних

осіб (у тому числі фізичних осіб - підприємців) чи їх уповноважених представників приміщення, де знаходяться зброя, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила або порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поводження з ними та правил їх використання.

2. Поліція може оглядати зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, що знаходяться у фізичних та юридичних осіб, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання та використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, з метою перевірки дотримання правил поводження з ними та правил їх використання.

3. Поліція відповідно до порядку, визначеного Міністерством внутрішніх справ України, вилучає зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також опечатує і закриває об'єкти, де вони зберігаються чи використовуються (у тому числі стрілецькі тири, стрільбища невійськового призначення, мисливські стенди, підприємства і майстерні з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування) у випадку виявлення порушення правил поводження з ними та правил їх використання, що загрожують громадській безпеці, до усунення таких порушень.

4. Поліція інформує відповідний орган Міністерства внутрішніх справ України в односторонній строк про кожен факт виявленого порушення правил зберігання і використання зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, вибухових речовин та матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ.

Стаття 40. Застосування технічних приладів, технічних засобів та спеціалізованого програмного забезпечення

1. Поліція для виконання покладених на неї завдань та здійснення повноважень, визначених законом, може застосовувати такі технічні прилади, технічні засоби та спеціалізоване програмне забезпечення:

1) фото- і відеотехніку, у тому числі техніку, що працює в автоматичному режимі, технічні прилади та технічні засоби з виявлення та/або фіксації правопорушень;

2) технічні прилади та технічні засоби з виявлення радіаційних, хімічних, біологічних та ядерних загроз;

3) безпілотні повітряні судна та спеціальні технічні засоби протидії їх застосуванню;

4) спеціальні технічні засоби перевірки на наявність стану алкогольного сп'яніння;

5) спеціалізоване програмне забезпечення для здійснення аналітичної обробки фото- і відеоінформації, у тому числі для встановлення осіб та номерних знаків транспортних засобів.

Технічні прилади та технічні засоби, передбачені пунктами 1 і 2 цієї частини, поліція може закріплювати на однострої, у/на безпілотних повітряних суднах, службових транспортних засобах, суднах чи інших плавучих засобах, у тому числі тих, що не мають кольорографічних схем, розпізнавальних знаків та написів, які свідчать про належність до поліції, а також монтувати/розміщувати їх по зовнішньому периметру доріг і будівель.

Поліція може використовувати інформацію, отриману за допомогою фото- і відеотехніки, технічних приладів та технічних засобів, що перебувають у чужому володінні.

2. Інформація про змонтовані/розміщені технічні прилади, технічні засоби повинна бути розміщена на видному місці.

3. Строки та порядок зберігання матеріалів фото- і кінозйомки, відеозапису та результатів їх аналізу встановлюються Міністерством внутрішніх справ України.

Стаття 41. Поліцейське піклування

1. Поліцейське піклування може здійснюватися щодо:

- 1) неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду;
- 2) особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення;
- 3) особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі;
- 4) особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Поліцейське піклування має наслідком щодо:

- 1) осіб, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, - передання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування;
- 2) осіб, зазначених у пунктах 2, 3 частини першої цієї статті, - передання відповідному закладу;
- 3) осіб, зазначених у пункті 4 частини першої цієї статті, - передання у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання.

2. Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу, а також роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування.

Повідомлення про права і їх роз'яснення поліцейським може не проводитися у випадку, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії і керувати ними.

3. Поліцейський уповноважений вилучити у особи зброю чи інші предмети, якими особа може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу.

Поліцейському заборонено здійснювати обшук особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування.

4. Про застосування поліцейського піклування складається протокол, в якому зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) застосування поліцейського заходу; підстави застосування; опис вилученої зброї чи інших предметів; клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень.

Протокол підписується поліцейським і особою. Копія протоколу негайно під розпис вручається особі. Протокол може не надаватися особі для підписання, а його копія - вручатися особі у випадку, коли є достатні підстави вважати, що вона не може усвідомлювати свої дії і керувати ними. У такому випадку протокол надається особі чи органу, передбаченому абзацом другим частини першої цієї статті.

5. Про кожне застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідального поліцейського в підрозділі поліції.

У разі наявності достатніх підстав вважати, що передання особи тривало довше, ніж це необхідно, відповідальний поліцейський в підрозділі поліції зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

6. Поліцейський зобов'язаний надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи.

Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

Стаття 42. Поліцейські заходи примусу

1. Поліція під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- 1) фізичний вплив (сила);
- 2) застосування спеціальних засобів;
- 3) застосування вогнепальної зброї.

2. Фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників.

3. Спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу - це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно

призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин.

4. Для виконання своїх повноважень поліцейські можуть використовувати такі спеціальні засоби:

- 1) гумові та пластикові кийки;
- 2) електрошокові пристрої контактної та контактано-дистанційної дії;
- 3) засоби обмеження рухомості (кайданки, сітки для зв'язування тощо);
- 4) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії;
- 5) засоби примусової зупинки транспорту;
- 6) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби;
- 7) службові собаки та службові коні;
- 8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії;
- 9) засоби акустичного та мікрохвильового впливу;
- 10) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень;
- 11) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії;
- 12) засоби, споряджені безпечними димоутворюючими препаратами;
- 13) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби;
- 14) засоби та/або пристрої, призначені для виявлення, припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден, у тому числі для перехоплення сигналів дистанційного керування, пошкодження чи знищення таких суден та/або складових частин безпілотних авіаційних систем.

5. Під час дії воєнного стану, у разі необхідності відбиття нападу, що загрожує життю чи здоров'ю поліцейського або іншої особи, а також усунення небезпеки у стані крайньої необхідності або при затриманні особи, яка вчинила правопорушення та/або чинить опір поліцейському, поліцейський має право використати підручні засоби.

6. Не є заходом примусу використання поліцейським засобів індивідуального захисту (шоломів, бронезилетів та іншого спеціального екіпірування).

7. Поліцейський зобов'язаний негайно зупинити застосування певного виду заходу примусу в момент досягнення очікуваного результату.

8. Норми забезпечення підрозділів поліції спеціальними засобами та вогнепальною зброєю встановлюються Міністерством внутрішніх справ України.

9. Під час дії воєнного стану поліцейський має право застосовувати заходи примусу, передбачені цією статтею стосовно осіб, які беруть участь у збройній агресії проти України, без врахування вимог та заборон, передбачених статтею 43, частинами четвертою та п'ятою статті 45, а також частиною дев'ятою статті 46 цього Закону.

10. Під час дії воєнного стану у разі застосування поліцейським заходу примусу передбаченого статтею 42 цього Закону стосовно осіб, які здійснюють агресію проти України, та завдання зазначеним особам тілесних ушкоджень, каліцтва, застосування вогнепальної зброї, за наявності можливості, з урахуванням подій на відповідній території, поліцейський усно або за допомогою засобів комунікаційного зв'язку повідомляє свого безпосереднього керівника, який у разі необхідності за можливості повідомляє центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

Стаття 43. Порядок застосування поліцейських заходів примусу

1. Поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є невинуватим або неможливим.

2. Попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до великої групи людей - через гучномовні установки, підсилювачі звуку.

3. Вид та інтенсивність застосування заходів примусу визначаються з урахуванням конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей особи, яка вчинила правопорушення.

4. Поліцейські зобов'язані надавати невідкладну медичну допомогу особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу.

5. Заборонено застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї до жінок з явними ознаками вагітності, малолітніх осіб, осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного опору поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими способами і засобами неможливо.

Стаття 44. Застосування фізичної сили

1. Поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом.

2. Поліцейський зобов'язаний письмово повідомити свого керівника, а той зобов'язаний повідомити прокурора про завдання особі тілесних ушкоджень унаслідок застосування фізичної сили.

Стаття 45. Застосування спеціальних засобів

1. Поліцейський для забезпечення публічної безпеки і порядку застосовує спеціальні засоби, визначені цим Законом.

2. Поліцейський уповноважений застосовувати спеціальні засоби тільки у разі, якщо він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Загальні правила застосування спеціальних засобів:

1) кайданки та інші засоби обмеження рухомості застосовуються:

а) до особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення та чинить опір поліцейському або намагається втекти;

б) під час затримання особи;

в) під час конвоювання (доставляння) затриманого або заарештованого;

г) якщо особа своїми небезпечними діями може завдати шкоду собі і оточуючим;

г) проведення процесуальних дій з особами у випадках, коли вони можуть створити реальну небезпеку оточуючим або собі;

2) гумові та пластикові кийки застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка вчинила правопорушення і чинить злісну непокору законній вимозі поліцейського;

в) припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень;

3) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії, застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень;

4) засоби примусової зупинки транспорту застосовуються для примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського щодо зупинки транспортного засобу, або якщо дії водія транспортного засобу створюють загрозу життю чи здоров'ю людини;

5) пристрої, гранати, боеприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень застосовуються для:

а) затримання особи;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;

б) електрошокові пристрої контактної та контактної-дистанційної дії застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) відбиття нападу тварини, що загрожує життю і здоров'ю особи чи поліцейського;

7) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби застосовуються для:

а) маркування особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

б) припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень з метою подальшого виявлення осіб та затримання, а також контролю за переміщенням речей;

8) пристрої, гранати та боеприпаси світлозвукової дії, засоби акустичного та мікрохвильового впливу застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка чинить збройний опір, або з метою примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), де перебуває така особа;

в) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;

9) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби застосовуються для:

а) припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень;

б) відбиття групового нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей;

в) примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського зупинитися;

г) затримання озброєної особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

10) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, застосовуються для:

а) захисту від нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

б) відбиття збройного нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також для звільнення їх у разі захоплення;

в) затримання особи, яка підозрюється у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

г) затримання особи, яка чинить збройний опір або намагається втекти з-під варти;

г) затримання озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

д) подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил;

е) знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

є) припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень;

ж) відбиття групового нападу, що загрожує життю чи здоров'ю людей;

11) засоби, споряджені безпечними димоутворювальними препаратами, застосовуються для:

а) забезпечення маскуванню дій поліцейських, спрямованих на затримання особи, яка чинить збройний опір, або для того, щоб примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), на якій вона перебуває;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи;

12) службовий собака застосовується під час:

а) патрулювання;

б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

в) під час конвоювання (доставлення) затриманої або заарештованої особи;

г) для відбиття нападу на особу та/або поліцейського;

13) службовий кінь застосовується під час:

а) патрулювання;

б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

14) засоби та/або пристрої, призначені для виявлення, припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден, у тому числі для перехоплення сигналів дистанційного керування, пошкодження чи знищення таких суден та/або складових частин безпілотних авіаційних систем, застосовуються під час:

а) припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що такі судна використовуються для вчинення правопорушення або становлять загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського;

б) охорони визначеної території чи об'єкта із спеціальним режимом, об'єкта критичної інфраструктури або місця здійснення спеціального поліцейського контролю, а також у разі участі у здійсненні державної охорони органів державної влади та посадових осіб.

4. Поліції (поліцейському) заборонено:

1) наносити удари гумовими (пластиковими) кийками по голові, шії, ключичній ділянці, статевих органах, попереку (куприку) і в живіт;

2) під час застосування засобів, споряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії, здійснювати прицільну стрільбу по людях, розкидання і відстрілювання гранат у натовп, повторне застосування їх у межах зони ураження в період дії цих речовин;

3) відстрілювати патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, з порушенням визначених технічними характеристиками вимог щодо відстані від особи та стрільби в окремі частини голови і тіла людини;

4) застосовувати водомети при температурі повітря нижче +10°C;

5) застосовувати засоби примусової зупинки транспорту для примусової зупинки мотоциклів, мотоколясок, моторолерів, мопедів, транспортного засобу, що здійснює пасажирські перевезення, а також застосовувати такі засоби на

гірських шляхах або ділянках шляхів з обмеженою видимістю, залізничних переїздах, мостах, шляхопроводах, естакадах, у тунелях;

б) застосовувати кайданки більше ніж 2 години безперервного використання або без послаблення їх тиску.

5. Застосування малогабаритного підривного пристрою для відкриття приміщень є виправданим, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам та інтересам, є меншою, ніж шкода, яку вдалося відвернути.

6. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про застосування до особи спеціального засобу.

Якщо поліцейський заподіяв особі поранення або каліцтво внаслідок застосування до неї спеціального засобу, керівник такого поліцейського зобов'язаний негайно повідомити про це відповідного прокурора.

7. Допустимі параметри спеціальних засобів у частині їх фізичного, хімічного та іншого впливу на організм людини визначаються уповноваженими установами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

8. Правила зберігання, носіння та застосування спеціальних засобів, що є на озброєнні поліції, визначаються нормативними актами Міністерства внутрішніх справ України.

Стаття 46. Застосування вогнепальної зброї

1. Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу.

2. Поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише за умови що він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Порядок зберігання і носіння вогнепальної зброї, що знаходиться в розпорядженні поліцейського, перелік вогнепальної зброї та боєприпасів, що використовуються в діяльності поліції, та норми їх належності встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

4. Поліцейський уповноважений у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю:

1) для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю;

2) для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;

3) для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;

4) для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;

5) для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

б) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського;

7) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського;

8) для примусового припинення польоту безпілотного повітряного судна, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що таке судно використовується для вчинення правопорушення або становить загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського, шляхом пошкодження чи знищення безпілотного повітряного судна та/або складових частин безпіотної авіаційної системи.

5. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки після попередження про необхідність припинення протиправних дій і намір використання заходу примусу, визначеного цією статтею.

6. Застосування вогнепальної зброї без попередження допускається:

1) при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

2) у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

3) якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

4) якщо особа чинить збройний опір;

5) для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

7. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу.

8. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю у разі збройного нападу, якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами.

9. Поліцейському заборонено застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогненебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності.

10. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомляти свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також негайно повідомити свого керівника про активне застосування вогнепальної зброї, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

11. Поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування.

12. Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський може привести в готовність вогнепальну зброю та попередити особу про можливість її застосування.

Спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань, чи доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським.

13. Поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб.

Стаття 46⁻¹. Застосування поліцейськими поліції особливого призначення зброї та бойової техніки під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії проти України

1. Поліцейські поліції особливого призначення під час дії воєнного стану в разі залучення до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії проти України, а також при виконанні завдань щодо участі в обороні держави мають право застосовувати і використовувати зброю та бойову техніку в установлених для з'єднань, військових частин та підрозділів Збройних Сил України порядку та випадках.

2. Положення цієї статті не поширюється на уповноважених осіб інших правоохоронних органів, які іншими законами України наділені правом застосовувати зброю відповідно до цього Закону.